

сприйняття інструментальної музики. Мистецьке значення цього проєкту полягає в переосмисленні ролі виконавця як активного творця сценічного образу та інтерпретатора, здатного інтегрувати музику в широкий культурний контекст.

Таким чином, виконавська діяльність Валерія Петренка є визначним феноменом української гітарної культури, що поєднує традиції європейської академічної школи з індивідуальними інтерпретаційними пошуками митця. Його стиль вирізняється синтетичністю, відкритістю до жанрових експериментів і водночас ґрунтовною опорою на класичні зразки гітарного репертуару. Значення спадщини митця виходить за межі суто індивідуального стилю, набуваючи статусу важливої складової історико-культурного процесу розвитку українського гітарного мистецтва другої половини ХХ — початку ХХІ ст.

С. Коган

СТАНОВЛЕННЯ ТАЛАНТУ ГНАТА ХОТКЕВИЧА НА ДЕРГАЧІВЩИНІ ТА ЙОГО РОЛЬ У МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ СЛОБОЖАНЩИНИ

S. Kohan

THE RISE OF HNAT KHOTKEYVYCH'S TALENT IN THE DERHACHI REGION AND HIS ROLE IN THE MUSICAL CULTURE OF SLOBOZHANSKYNA

Гнат Мартинович Хоткевич (1877–1938) — одна з найяскравіших постатей українського культурного життя кінця ХІХ — початку ХХ ст. Його винятковість полягає в багатогранності творчого й інтелектуального потенціалу: Гнат Хоткевич був видатним виконавцем-бандуристом, композитором, фольклористом, музикознавцем, драматургом, педагогом, редактором, перекладачем та етнографом. Він постає в історії як прогресивний музичний діяч, який у найскладніші періоди історії невпинно працював над утвердженням української культури та мистецької самобутності. Дослідниця творчості композитора Н. Супрун відзначала, що в якій би творчій сфері Хоткевич не працював, він завжди проявляв новаторський підхід, яскраву художню індивідуальність і темперамент.

Особливе значення у формуванні особистості Гната Хоткевича мали дитячі та юнацькі роки, проведені в селищі Деркачі (нині — Дергачі) на Харківщині, куди він приїжджав із батьками на літні канікули в 1882-1895 рр. Перебування в цьому середовищі сприяло розвитку його світогляду та творчих здібностей. Виявивши неабиякі таланти як у технічній, так і в мистецькій сфері, молодий Гнат Хоткевич надав перевагу саме творчості, обравши мистецтво як шлях професійної самореалізації.

У Деркачах молодий митець познайомився зі сліпим бандуристом Павлом Грушкою, який і прищепив йому любов до народної пісні та навчив основ гри на бандурі. З десятирічного віку Гнат Хоткевич практикувався в музичній імпровізації, виступав із кобзарями на харківських вулицях і вже у п'ятнадцять років продемонстрував свої здібності в домі Алчевських. До сімнадцяти років музикант власноруч сконструював бандуру. Останнього літа, проведеного в Деркачах у 1895 р., Гнат Хоткевич організував сільський театр, де ставились

п'єси Т. Шевченка, М. Гоголя, Г. Квітки-Основ'яненка та І. Котляревського. Він виступав як актор і режисер, демонструючи різносторонність своєї діяльності та активну громадянську позицію. Цей досвід значною мірою сформував його подальшу роботу в театральній та музичній сферах, а також надав поштовх до організації творчих колективів та просвітницьких проєктів.

З 1920 р. життя та діяльність Гната Хоткевича були пов'язані ще з одним селищем Дергачівщини — Лозовенькою (нині — Мала Данилівка). Це були роки творчого розквіту митця, оскільки він активно проявляв себе в композиторській, виконавській, та педагогічній діяльності. У 1926 р. у Харкові ним був створений професійний курс гри на бандурі, який композитор сам вважав поворотним моментом в історії бандурного мистецтва. У цей час Гнат Хоткевич створював інструментальні твори для бандури, обробляв народні пісні, писав хорові композиції та сценічну музику. Він інтенсивно поєднував традиційну українську мелодику з новаторськими формами, розширюючи можливості виконавського мистецтва та розвиваючи український музичний репертуар.

Гнат Хоткевич виховав численну плеяду музикантів та педагогів, серед яких — Л. Гайдамака, О. Геращенко, І. Олешко, Я. Гаєвський та ін. Як педагог він доклав значних зусиль до видання «Підручника гри на бандурі», організовував концерти та музично-просвітницькі заходи. Незважаючи на політичні утиски, Гнат Хоткевич продовжував викладати українську мову та літературу в Деркачівському зоотехнікумі (нині — Державний біотехнологічний університет), активно писати музикознавчі, літературні, наукові праці.

Український письменник А. Болабольченко зазначав, що іншого місця, окрім Деркачівщини, про яке можна було б сказати «От я і вдома», в житті Гната Хоткевича не було.

Отже, Деркачівщина (нині — Дергачівщина) постала визначальним центром, де розкривалися таланти та формувалася світогляд Гната Хоткевича. Його діяльність істотно вплинула на розвиток української музичної, театральної та освітньої традиції ХХ ст. Внесок Гната Хоткевича залишив незабутній слід у культурному житті Слобожанського регіону та продовжує надихати нові покоління митців по всій Україні.

На сьогодні в сел. Мала Данилівка з 1976 р. успішно функціонує комунальний заклад «Малоданилівська дитяча музична школа імені Гната Хоткевича» Малоданилівської селищної ради Харківської області, вихованцем якої є і я, авторка цих рядків. Ця освітня установа є справжнім осередком культурного, освітнього та просвітницького життя місцевої громади, сприяючи розвитку музичної освіти, популяризації національної спадщини та формуванню нових поколінь творчих особистостей навіть у складні сучасні часи.